

<<Նոր ժամանակի կրթություն>> ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝

<<Սովորողների հետ ինքնուրույն աշխատանքի
կազմակերպման ձևերը. ինքնաստուգում և ինքնավերահսկում>>

Առարկա՝ Դասվար

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Կարինե Սարկիսովա

Ուսումնական հաստատություն՝

Երևանի Ռ. Աբաջյանի անվան թիվ 147 հիմնական դպրոց

Երևան 2023

Սովորողների հետ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ձևերը.
ինքնաստուգում և ինքնավերահսկում

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Գլուխ 1. Աշակերտների ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ձևերը	5
Գլուխ 2. Սովորողի ակտիվության և ինքնուրույնության զարգացումը ուսուցման պրոցեսում	9
Եզրակացություն	14
Օգտագործված գրականության ցանկ	15

Ներածություն

Թեմայի արդիականությունը:

Ակտիվ ուսուցումը ենթադրում է այնպիսի մեթոդների համակարգի կիրառում, որը ոչ թե նախատեսում է ուսուցչի կողմից պատրաստի գիտելիքի մատուցում, մտապահում և վերարտադրություն, այլև ուսուցման ակտիվ ճանաչողական և պրակտիկ գործունեության ընթացքում գիտելիքների և հմտությունների ինքնուրույն ձեռքբերում:

Ուսուցման ճանաչողական գործընթացը ակտիվացնելու համար կիրառվում են ուսուցման ավանդական մեթոդները՝ օգտագործելով այնպիսի հնարներ, ինչպիսիք են պրոբլեմային իրավիճակի ստեղծումը, հարցադրումը՝ ներառելով պրակտիկ վարժություններ, խնդիրներ:

Իհարկե, ակտիվ մեթոդների կիրառումը ուղղված է առաջնային գիտելիքի ձեռք բերմանը, մտածողության զարգացմանը, հետաքրքրությունների, հմտությունների, կարողությունների ձևավորմանը, սակայն պետք է հաշվի առնել, որ այդ գործընթացը բավականին ժամանակ է պահանջում և այդ պատճառով անհնար է անցկացնել ողջ ուսուցումը միայն ակտիվ մեթոդներով: Դրանց հետ զուգահեռ կիրառվում են նաև ավանդական մեթոդներ, ինչպիսիք են՝ պատմելը, բացատրելը, դասախոսությունը:

Ինքնուրույն աշխատանքը դիտարկվում է որպես ուսուցման ակտիվ մեթոդ և միջոց: Աշակերտների ինքնուրույն գործունեությունը կարևոր է ինչպես դպրոցում, այնպես էլ կյանքի բոլոր բնագավառներում: Ողջ կյանքի ընթացքում սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում են զարգանում գիտելիքների յուրացման գործընթացն իրականացնող ճանաչողական կարողություններն ու հմտությունները:

Ինքնուրույն գործունեության նպատակը նոր սերնդին կյանքին, աշխատանքին նախապատրաստելն է: Ինքնուրույն գործունեության նպատակը բոլոր ժամանակներում որոշվում է հասարակական պահանջներով, գիտատեխնիկական առաջընթացի զարգացումով, մանկավարժության տեսության և պրակտիկայի զարգացման մակարդակով, ուսումնական հաստատություններով և ուսուցիչների զարգացման մակարդակով: Ինքնուրույն գործունեության նպատակի սահմանման հարցը որքան հին է, այնքան էլ արդիական է:

Թեմայի նպատակը և խնդիրները: Թեմայի նպատակն է ուսումնասիրել՝ սովորողների հետ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ձևերը:

Խնդիրներն են՝

- քննարկել ինքնուրույն աշխատանքը որպես դասարանի արդյունավետ կառավարման ձևաչափ,
- ինքնուրույն աշխատանքը կազմակերպել, կիրառելով տարբերակման ռազմավարություններ:

Հետազոտական աշխատանքի կառուցվածքը:

Հետազոտական աշխատանքը կազմված է՝ ներածական մասից, երկու բաժիններից, եզրակացությունից և օգտագործված գրականության ցանկից:

Գլուխ 1. Աշակերտների ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ձևերը

Յուրաքանչյուր ուսուցչի համար իրական հարց է. «Ինչպես ուսուցանել»:

Ինչպես ընդգրկել սովորողներին կրթական գործունեության մեջ, որպեսզի նրանք «հայտնաբերեն» գործընթացների նոր հատկություններ և չստանան դրանք ուսուցչից պատրաստի ձևով:

Ուսուցչի գործունեության հիմնական չափորոշիչը վերջնարդյունքի իրականացման գաղափարն է:

Այստեղ կարևոր նպատակ է դառնում սովորողների հմտություններ ձևավորելը, ինչը սովորողներին հնարավորություն է տալիս ինքնուրույն հայ - թայթել անհրաժեշտ տեղեկատվությունը և ակտիվորեն ներգրավվել հետազոտական տարրեր պարունակող ստեղծագործական աշխատանքներում:

Այս կապակցությամբ օրակարգային է դառնում՝ ուսումնական գործընթացի մեջ ներդնելու այնպիսի կրթական տեխնոլոգիաներ, որոնք կօգնեն սովորողներին զարգացնել իրենց ինքնուրույն և ստեղծագործաբար սովորելու ունակությունը:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ հնարավոր է իրականացնել աշակերտների ինքնուրույն և ստեղծագործական ուսումնասիրություն՝ ներառելով նրանց հատուկ կազմակերպված միջոցառումների մեջ, որպեսզի նրանք այդ գործունեության մեջ իրենց «վարպետներ» զգան:

Դրա համար անհրաժեշտ է խթանել սովորողների ուսումնական գործունեու - թյան շարժառիթներն ու նպատակները, սովորեցնել, թե ինչպես իրականացնել այն («ինչպես սովորել»): Անհրաժեշտ է ազատել երեխային պատժվելու վախից՝ աշխատանքը չկատարելու պատճառով: Այնուամենայնիվ, հոգեբանների բացարձակ մեծամասնությունը միակարծիք է, որ ուսումնասիրության աննկարագրելի մեծ խթան է դրական աճը, որով խրախուսվում են սովորողի ճիշտ գործողությունները:

Տարրական դասարաններում ինքնուրույն աշխատանքը բավականին մեծ դեր ու նշանակություն ունի:

Ինքնուրույն է համարվում այն աշխատանքը, որի ընթացքում սովորողները պարզորոշ պատկերացնում են աշխատանքի նպատակը, դրա կատարման կարգը և կատարում են այն՝ առանց ուսուցչի անմիջական մասնակցության:

Ինքնուրույն աշխատանքը դիտարկվում է որպես ուսուցման միջոց:

Տարրական դասարանում ինքնուրույն աշխատանքի անցկացումն ունի որոշակի առանձնահատկություններ¹:

Ուսուցիչները հաճախ կիրառում են աշակերտների ակտիվությունը խթանող հնարներ, և համարում են, որ իրենք կազմակերպեցին ինքնուրույն աշխատանք:

Անկասկած, այդ հնարների կիրառմամբ նրանք սովորեցնում են աշակերտներին ինքնուրույն աշխատել, բայց այն դեռ ինքնուրույն աշխատանք չէ:

Նախ տեսնենք, թե ինչ են իրենցից ներկայացնում <<ինքնուրույնություն>> և <<ինքնուրույն աշխատանք>> արտահայտությունները: Ինքնուրույնությունը անհատի անձնային որակ է, իսկ ինքնուրույն աշխատանքը՝ ուսումնական աշխատանքի ձև:

Ինքնուրույնության և ինքնուրույն աշխատանքի միջև գոյություն ունի սերտ կապ: Ինքնուրույն աշխատանքը մի կողմից արդեն ձեռքբերված ինքնուրույնության արտահայտումն է, մյուս կողմից՝ ինքնուրույնության զարգացմանը նպաստող միջոց: Այսինքն՝ ինքնուրույն աշխատանքը նպաստում է ինքնուրույնության ձևավորմանը՝ որպես անհատական որակ:

Ինքնուրույն աշխատանքները զարգացնում են սովորողների՝ տրամաբանությունը, ճանաչողությունն ու ակտիվությունը:

Կարելի է ասել, որ ինչպես դպրոցում, այնպես էլ ողջ կյանքի ընթացքում սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում են զարգանում գիտելիքների յուրացման գործընթացն իրականացնող ճանաչողական կարողություններն ու հմտությունները:

Գաղտնիք չէ, որ արդի ժամանակաշրջանում տարրական և միջին դասարաններում ուսումնասիրության միջև գոյություն ունի անջրպետ:

Այս երևույթի պատճառները բավականին շատ են, սակայն դրանցից մեկն էլ կարելի է համարել տարրական դասարաններում դասավանդող ուսուցիչների՝

---

¹ Տե՛ս, Կ. Թորոսյան., Կ. Չիրուխյան., Մ. Մանուկյան., Մեթոդական աշխատանքը դպրոցում, ձեռնարկ, «Զանգակ» հրատարակչություն 2014թ., էջ 52-54:

կրտսեր դպրոցականների ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունների ձևավորման վրա ոչ բավարար ուշադրությունը:

Նույնիսկ բազմաթիվ փորձառու ուսուցիչներ կազմակերպելով սովորողների ուսումնական գործունեությունը՝ չեն խթանում նրանց ակտիվության զարգացմանը: Այդպիսի ուսուցիչներից աշակերտը կարող է օգնություն ստանալ առաջին իսկ դժվարության դեպքում: Այդպես աշակերտն այլևս առանձնապես ակտիվություն չի դրսևորում խնդիրների լուծման նպատակով ինքնուրույն ուղիների որոնման գործում: Աշակերտներին տրվում է պատրաստի արդյունքը, չնայած որ նա կարող է ինքնուրույն որոնել այն: Երբեմն էլ ուսուցիչը չի հետաքրքրվում, թե ինչպես է աշակերտը գրել հարցի պատասխանը, այլ սահմանափակվում է արդյունքների ճշտության ստուգումով, ինչը չի բարձրացնում աշակերտի հետաքրքրությունը՝ առաջադրանքի կատարման համար տարբեր ուղիների որոնման գործում:

Տարրական դասարաններում դասերի ընթացքում գերակշռում է ուսուցման ճակատային (ֆրոնտալ) ձևը, երբ աշակերտների գործողությունները հիմնականում կախված են ուսուցչի անմիջական հրահանգներից: Այդ գործողությունները հիմնականում կատարվում են գրատախտակի մոտ: Այսպիսի գործողությունները արգելակում են երեխաների զարգացումը, և արդեն V դասարանում սովորող - ները հայտնվում են անօգնական վիճակում՝ գրքի շուրջ իրականացվող ինքնուրույն աշխատանքի, առաջադրանքների ինքնուրույն լուծման, ստեղծագործական բնույթի աշխատանքների կատարման ընթացքում: Առաջադրանքների ծավալը նրա ուժերից վեր է դառնում, աշխատանքի տեմպը՝ դանդաղ:

Ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունները չեն ծագում իրենք իրենց, դրանք անհրաժեշտ է ձևավորել և դրանում հսկայական դեր ունի ուսուցիչը:

Երեխաների ինքնուրույնությունը զարգանում է աստիճանաբար, դաստիարակվում է դասից դաս, դասարանից դասարան: Ինքնուրույն աշխատանքի համակարգ - ված կազմակերպմամբ հնարավոր է հասնել այն բանին, որ երեխաները ճկուն և խորը յուրացնեն հասկացությունները, օրինաչափությունները, դաստիարակել նորը ճանաչելու ցանկություն և զարգացնել այն կարողությունները, որոնք պարտադիր են ինքնակրթության և ինքնակատատարելագործման համար:

Համոզված ենք, որ ցանկացած աշակերտ մոտիվացված լինելով և համապատաս -
խան ուղղորդում ստանալու դեպքում կարող է տիրապետել առարկայի հիմնական
հասկացություններին ու գաղափարներին: Պարզապես որոշ աշակերտներ կարող
են նվազագույն վերջնարդյունքային պահանջների բավարարել, իսկ որոշները՝
գերազանցել չափորոշիչային պահանջները:

Տարբերակված ուսումնառությունը միևնույն բովանդակությունը մատուցելիս
տարբեր ռազմավարությունների և բազմաստիճան առաջադրանքների կիրառումն է՝
հաշվի առնելով յուրաքանչյուր աշակերտի կարողությունների մակարդակը²:

---

² Տե՛ս, Յու.Ա. Ամիջանյան., Ա.Ս. Սահակյան., Մանկավարժություն (ուսումնական ձեռնարկ), Երևան
2005թ., էջ 58-59:

Գլուխ 2. Սովորողի ակտիվության և ինքնուրույնության զարգացումը ուսուցման պրոցեսում

Աշակերտների ինքնուրույնության, ինչպես նաև ստեղծագործական մտածողության զարգացման խնդիրն այժմ դարձել է դպրոցի ամենավճռական ու ամենաառաջնահերթ հարցերից մեկը, որին պետք է առանձահատուկ ուշադրություն դարձնել: Աշակերտների մեջ չի կարելի ստեղծագործական միտք զարգացնել, եթե ուսման տաս տարիների ընթացքում նրանք սահմանափակվել են գլխավորապես վերարտադրողական, կատարողական գործունեության պայմաններում և բոլոր գիտելիքները մատուցվել են պատրաստի վիճակում:

Գործունեության նկատմամբ ստեղծագործական մոտեցում կարելի է ձևավորել և զարգացնել միայն աշակերտներին սիստեմատիկաբար մասնակից դարձնելով պրպտողական բնույթի աշխատանքներին, կանգնեցնելով նրանց հետզհետե բարդացող ճանաչողական խնդիրների լուծման անհրաժեշտության առջև:

Ժամանակակից հոգեբանությունը և դիդակտիկական բացահայտել են խնդիրների մեծ դերը ուսուցման մեջ, որպես աշակերտների մտավոր լարման, ճանաչողական, գործնական ակտիվության բարձրացման, հետաքրքրության ուժեղացման կարևորագույն գործոններից մեկը: «Խընդիրների լուծումը աշակերտներից միշտ պահանջում է յուրացրածի ոչ թե պարզ վերարտադրություն այնպիսի ձևով, ինչպես այն օգտագործվել է նախորդ փորձի ժամանակ, այլ նրա բովանդակության, կամ գործունեության եղանակի այս կամ այն փոփոխության միջոցով»:

Խնդիրների առաջադրումը աշակերտների մտածողության առաջնորման անհրաժեշտ պայման է: Ինքը՝ մտածողությունը պատմականորեն առաջ է եկել մարդու գործունեության պրոցեսում՝ կյանքի կողմից առաջադրված տարբեր խնդիրներ լուծելու անհրաժեշտությունից: Նպատակին հասնելու ճանապարհին հանդես եկած դժվարությունները առաջացնում են մտքի ակտիվ աշխատանք:

Մարդը ըմբռնում է խնդիրը, ապա՝ փնտրում լուծման ուղիներ, դժվարությունները հաղթահարելու միջոցներ: Ամեն մի ճանաչողական կամ գործնական խընդրի հիմքում ընկած է հակասություն՝ այն բանի մեջ, ինչ-որ կա և այն, ինչին որ մարդը

ցանկանում է հասնել: Այդ հակասությունն էլ հենց միտքը մղում է դեպի առաջ, խթանում լուծման պրպտումները:

Հոգեբանությունը պնդում է, որ ամեն մի արդյունավետ մտածողական աշխատանք հենց խնդրի լուծում է: Ամեն մի խնդիր պարունակում է հարց, որի պատասխանը չի գտնվում անմիջապես:

Հարկ է լինում այն փնտրել ինքնուրույնաբար՝ օգտվելով հարցի ու պատասխանի միջև եղած տարբեր միջանկյալ օղակներից: Սակայն խընդիրը ոչ ամեն դեպքում է զարգացնում ստեղծագործական մտածողությունը: Եթե խնդիրը լուծվում է ուսուցչի կամ դասագրքի հեղինակի ցուցադրված պատրաստի օրինակով, ապա նրա լուծումը աշակերտից ինքնուրույն ստեղծագործական մտածողություն չի պահանջում:

Աշակերտի գործունեությունը նման դեպքում կրում է վերարտադրողական բնույթ: Այլ բան է, երբ աշակերտին լուծման պատրաստի օրինակ չի տրվում և նա ինքը պետք է գտնի լուծման ուղին: Այս դեպքում խնդրի լուծումը հրահրում է մտածողության ինքնուրույն աշխատանքի, նպաստում նրա ստեղծագործական զարգացմանը:

Դպրոցը պետք է սովորեցնի աշակերտներին լուծելու զանազան պրպտողական, ճանաչողական և գործնական խնդիրներ: Սակայն դպրոցական ուսուցման ժամանակ գործնականորեն անհնար է սպառել այն բազում խնդիրները, որոնց աշակերտները կարող են հանդիպել դպրոցն ավարտելուց հետո³:

Ուստի դպրոցում պետք է ուսուցանել խնդիրների լուծման այնպիսի մեթոդներ ու հնարներ, որոնք այսօր համագործակցային ուսուցման բովանդակությունն են կազմում, որպեսզի վաղվա քաղաքացին պատրաստ լինի կյանքում նոր խնդիրների ինքնուրույն լուծմանը: Համագործակցային ուսուցումը ներկայացված է որպես ուսուցման մի արդյունավետ մեխանիզմ, որը մարդկանց համագործության սկզբունքներով ապրելու հնարավորություններ է ընձեռում: Համագործակցությունը խթանում է առաջադիմությունը:

Հոգեբանների հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ պրպտողական խնդիրների լուծումը այս կամ այն ուսումնավառ առարկայի գիտելիքների համակարգի

---

³ Տե՛ս, Յու.Ա. Ամիրջանյան., Ժամանակակից դիդակտիկա, Երևան 1990թ., էջ 91-92:

սիրապետման միջոցներից մեկն է և նպաստում է ճանաչողական ինքնուրույնության և ստեղծագործական մտածողության զարգացմանը: Ուստի նպատակահարմար է հենց ցածր դասարանից (ինչու՞ ոչ հենց մանկապարտեզից) ուսուցման պրոցեսում մտցնել ճանաչողական խնդիրներ և սովորեցնել դրանք ինքնուրույնաբար լուծել:

Համագործակցությունն ուսուցման գործընթացը դարձնում է առավել գրավիչ և հետաքրքիր՝ բոլոր սովորողների համար ապահովելով մասնակցության հնարավորություններ:

Այն թույլ է տալիս ուսուցչին՝ լուծելու ավանդական մեթոդներով իրականացվող կամ գրեթե անհնար թվացող՝ բոլոր սովորողների ակտիվ մասնակցության ապահովման հարցը:

Դասարանը դառնում է ընդհանուր նպատակներ ունեցող փոքր խմբերի թիվ, ուր հեշտությամբ կարելի է լուծել ամենաբարդ մանկավարժահոգեբանական խնդիրները՝ անկախ առարկայից և թեմայից: Սովորողներն իրենց ավելի ազատ և անկաշկանդ են զգում փոքր համագործակցային խմբերում աշխատելիս, որտեղ ստանում են ինքնադրսևորման լայն հնարավորություններ: Նրանք համատեղ ջանքերով առավել հեշտությամբ են ընկալում նոր նյութը՝ հայտնագործելով գիտելիքը և կիրառելով այն:

Մեր օրերում դպրոցը չի կարող ղեկավարել աշակերտներին գերազանցապես փաստական նյութեր հաղորդելով: Անհրաժեշտ է հոգ տանել սովորողների տրամաբանական մտածողության ու վերացական ըմբռնումների զարգացման համար և վաղ տարիքից նրանց վարժեցնել ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանքի:

Անհրաժեշտ է նաև նշել ուսման դրդապատճառների և անհատական մոտեցման սկզբունքի հարցերը, որոնք պետք են ուսուցման նկատմամբ սովորողների վերաբերմունքը կարգավորելու համար: Ակնհայտ է, որ ավելի հեշտ է սովորեցնել այն աշակերտին, որդ տրամադրված է սովորելու:

Ուսման նկատմամբ դրական վերաբերմունքի ձևավորումը ուսուցման կարևորագույն խնդիր է, որը լուծվում է սովորողի մոտ ուսման անհրաժեշտ դրդապատճառների դաստիարակելու միջոցով: Դրա համար պետք է մշտապես հաշվի առնվեն յուրաքանչյուր աշակերտի առանձնահատկությունները:

Այս առումով համագործակցային ուսուցումը ուսուցչին առաջադրում է որակապես նոր խնդիրներ՝ կապված ուսուցման նպատակների հետ, այսօր գիտելիքի

մատուցմանն ու վերարտադրմանը փոխարինելու են գալիս ուսուցման գործընթացի կառավարման և սովորողների համագործակցային հմտությունների ձևավորման նոր մոտեցումներ: Խիստ սոցիալական են դառնում ի՞նչ և ինչպե՞ս սովորեցնել հարցերը:

«Ուսուցման նոր մոթողներ սովորելու լավագույն ճանապարհը հենց մեթոդի միջոցով սովորելն է»:

Ինքնուրույն աշխատանքներ կազմակերպելիս շատ կարևոր է առանձին սովորողների գիտելիքների խորացումը, գործնականում գիտելիքները կիրառելու կարողության, ինքնուրույն մտածելու ունակության, լարված աշխատելու սովորույթի, խոչընդոտներն ու դժվարությունները հաղթահարելու ընդունակությունների ձևավորումը⁴:

Համագործակցային ուսուցումը ներառում է բազմաթիվ հնարքների օգտագործման հնարավորություններ, ենթադրելով սովորողների ինքնուրույն մտածողության լայն հեռանկարներ: Նրա ամբողջ նպատակը սովորողների տրամաբանական մտածողության զարգացումն է, որը կրթության համակարգում կարևոր և առաջնային հարց է: Համագործակցային ուսուցումը առավել հուզական է, և այդ պատճառով էլ այն մեծացնում է սովորողների հետաքրքրությունն ուսուցանվող նյութի նկատմամբ:

Դրա առավելությունները հիմնված են լուրջ ուսումնասիրությունների և հետազոտությունների վրա: 1898-1989թթ. ընթացքում անցկացվել է ավելի քան 550 համեմատական հետազոտություն՝ համագործակցային, անհատական և մրցակցային ուսուցման արդյունավետությունը պարզելու նպատակով: Այդ հետազոտությունները ցույց են տվել, որ համագործակցային ուսուցումը կիրառելի է բոլոր դասարաններում, բոլոր ուսումնական դասընթացներում՝ անկախ տնտեսական, ազգային միջավայրի առանձնահատկությունների:

Նրանք առանձնացրել են 3 հիմնական արդյունք.

1. բարձր առաջադիմություն և արդյունավետություն,
2. ավելի աջակցող և նվիրված հարաբերություններ,
3. հոգեբանական առողջություն, բանիմացություն և ինքնարժևորման ավելի բարձր աստիճան:

---

⁴ Տե՛ս, Подласый И.П., Педагогика. М.: Просвещение 1999, էջ 32-34:

Ուսուցման ընթացքում համագործակցային ուսման տարրերի կիրառումը նպաստում է.

- դասարանում նոր՝ համագործակցային միջավայրի ձևավորմանը
- ուսուցչի կողմից համագործակցային ուսուցման էության առավել խորը ըմբռնմանը և դասի պլանավորմանը,
- ուսուցման արդյունավետության գնահատմանը և արժևորմանը,
- ռեֆլեքսիայի (անդրադարձի) ապահովմանը և խմբային աշխատանքի բարելավմանը⁵:

---

⁵ Տե՛ս, Бордовская Н.В., Реан А.А., Педагогика. СПб.: Питер 2000, էջ 25-26:

Եզրակացություն

Այսպիսով, տարրական դպրոցականների ուսուցման գործընթացում մեծ դեր ու նշանակություն ունի ինքնուրույն աշխատանքը:

Ինքնուրույն աշխատանքը դիտարկվում է որպես ուսուցման միջոց: Աշակերտների ինքնուրույն գործունեությունը կարևոր է ինչպես դպրոցում, այնպես էլ կյանքի բոլոր բնագավառներում: Ողջ կյանքի ընթացքում սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում են զարգանում գիտելիքների յուրացման գործընթացն իրականացնող ճանաչողական կարողություններն ու հմտությունները: Ինքնուրույն գործունեության նպատակը նոր սերնդին կյանքին, աշխատանքին նախապատրաստելն է:

Ինքնուրույն գործունեության նպատակը բոլոր ժամանակներում որոշվում է հասարակական պահանջներով, գիտատեխնիկական առաջընթացի զարգացումով, մանկավարժության տեսության և պրակտիկայի զարգացման մակարդակով, ուսումնական հաստատություններով և ուսուցիչների զարգացման մակարդակով:

Ինքնուրույն գործունեության նպատակի սահմանման հարցը որքան հին է, այնքան էլ արդիական է:

Ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունները չեն ծագում իրենք իրենց, դրանք անհրաժեշտ է ձևավորել և դրանում հսկայական դեր ունի ուսուցիչը: Երեխաների ինքնուրույնությունը զարգանում է աստիճանաբար, դաստիարակվում է դասից դաս, դասարանից դասարան:

Ինքնուրույն աշխատանքը նպաստում է ինքնուրույնության ձևավորմանը՝ որպես անհատական որակ: Ինքնուրույն աշխատանքները զարգացնում են սովորողների տրամաբանությունը, ճանաչողությունն ու ակտիվությունը:

Կարելի է ասել, որ ինչպես դպրոցում, այնպես էլ ողջ կյանքի ընթացքում սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում են զարգանում գիտելիքների յուրացման գործընթացն իրականացնող ճանաչողական կարողություններն ու հմտությունները:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Կ. Թորոսյան., Կ. Չիբուխյան., Մ. Մանուկյան., Մեթոդական աշխատանքը դպրոցում, ձեռնարկ, «Զանգակ» հրատարակչություն 2014
2. Յու.Ա. Ամիրջանյան., Ա.Ս. Սահակյան., Մանկավարժություն (ուսումնական ձեռնարկ), Երևան 2005
3. Յու.Ա. Ամիրջանյան., Ժամանակակից դիդակտիկա, Երևան 1990
4. Бордовская Н.В., Реан А.А., Педагогика. СПбю: Питер 2000
5. Подласый И.П., Педагогика. М.: Просвещение 1999